

Hyvät ylioppilaat, opettajat ja vanhemmat, juhlaväki!

Aika on kummallinen käsite.

Kun me tämän päivän Riemuylioppilaat 1960-luvun alussa aloittelimme koulutietämme, sota-aika tuntui **esihistoriallisen** kaukaiselta, vaikka sodan päättymisestä oli silloin kulunut vasta puolitoista vuosikymmentä.

Aikuisikäämme asti itäinen naapurimaamme oli Neuvostoliitto, jonka eräs sen ajan Suomen johtavista ulkopoliitikoista ennusti kestävän **ikuisesti**. Hän muuten teki ennusteensa vain vuotta ennen Berliinin muurin kaatumista ja sitä seurannutta Neuvostoliiton romahtamista*.

Sata päivää sitten, 24. helmikuuta, Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota kuitenkin tuli järkyttävän lähelle ja Ukraina joutui taisteluun olemassaolostaan ja itsenäisyydestään - kuin Suomi aikanaan. On mahdotonta sanoa, miten ja mihin kaikkeen sota tulee vaikuttamaan, mutta se tulee jättämään **pitkät jäljet** myös meidän elämäämme.

Nykyään aika myös tuntuu rientävän **nopeammin**, kun sekä tieto että ihmiset ovat tavoitettavissa heti ja riippumatta fyysisestä etäisyydestä. Tiedon virta kasvaa valtavaa vauhtia, mutta lisääntyykö **ymmärrys** maailman menosta? Osaammeko erottaa todellisen tiedon valeutisista, vääristä tulkinnoista ja nimimerkkien suojasta totuuden päälle kaadettavista moninaisista valheista, joiden upottavassa suossa totuus on ”vain **yksi versio** asiasta”?

Hyvät ylioppilaat!

Te olette täysin erilaisten haasteiden edessä kuin me Järvenpään yhteiskoulun kasvatit olimme puoli vuosisataa sitten. Kun me vuonna 1972 saimme valkolakkimme – taaksepäin katsoen siis ihan **äskän** – suunnitelmat olivat suhteellisen suoraviivaiset, opiskelu, perhe, työelämä.

Me emme juuri joutuneet miettimään kokonaisten ammattikuntien katoamista ja uusien syntymistä, puhumattakaan koko maailman verkottumisesta ja kaikille elämän aloille ulottuvasta digitalisaatiosta.

Monet ammatit, jotka meidän nuoruudessamme olivat arvostettuja ja turvallisia, **elinikäisiä** leipäpuita ovat muuttumassa kasvavaa vauhtia. Niin paikallispankin johtajat kuin vakuutustarkastajatkin ovat kuolemassa sukupuuttoon, ja sekä juristien että tilintarkastajienkin monet perustyöt hoitaa kone.

Kun ensimmäiset teollisuusrobotit tulivat Suomeen silloin 70-luvulla, niitä pidettiin uhkana lähinnä perinteisille, valmistavan teollisuuden ammattiteille. Nykyään monet, vaikkapa ammattikoulussa opittavat ammatit, kampaajasta putkimieheen ja hierojaan ovat kuitenkin useita toimitus- ja palvelustehtäviä paremmissa turvassa tekoälyn, koneoppimisen ja ohjelmistorobotiikan tuomilta haasteilta.

Koska pysyvää on vain muutos, onkin syytä miettiä, miten pysyä kiinnostavissa tehtävissä – ja leivän syrjässä – hamaan eläkeikään asti. Elämänuraa tietysti voi ja kannattaaakin **suunnitella**, mutta muuttuvassa maailmassa suunnittelemista tärkeämpää on **valmistautua** tuntemattomiin haasteisiin ja siten kerätä avaimia oviin, joita aika eteen tuo.

Tulevaisuuden hallintaan ei ole patenttivastausta, mutta peruskivet, joiden päälle voitte rakentaa onnistumisen edellytyksiä muuttuvassa maailmassa ovat laaja-alaisen tiedon jano, jatkuva oppiminen, kriittinen ajattelu ynnä hyvät ihmissuhdetaidot ja eettinen selkäranka.

Pysykää siis uteliaina, kysykää ja kyseenalaistakaa - ja nauttikaa läheistenne kanssa elämästä.

Ja ennen kaikkea, luottakaa itseenne, sillä asenne ratkaisee!

Kiitos!

* "Kysymyksenä oli vain sen ennustamisesta, pysyykö Neuvostoliitto suurvaltana ja säilyykö Euroopan poliittinen ja sotilaallinen kahtiajako. Esitin väitöskirjassani mielestäni riittävät perusteet sille ennustukselle, että nykyinen tilanne säilyy molemmilta osin näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa ennallaan."

Paavo Väyrynen: "Suomen ulkopoliittikka – Kansallinen doktriini ja Suomen ihmiskuntapolitiikka", WSOY 1989